

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Українсько-угорський навчально-науковий інститут
Кафедра історії Угорщини та європейської інтеграції**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Українсько-угорського
навчально-наукового інституту

 /Шпеник О.О./
«28» червня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Методика викладання історії в школи»

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	01–Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014–Середня освіта
Предметна спеціальність (Спеціалізація) (за наявності)	014.03–Середня освіта. Історія
Освітня програма	«Історія (мова навчання фахових дисциплін – угорська)»
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	Угорська/українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Методика викладання історії в школі» для здобувачів вищої освіти; галузі знань: 01–Освіта/Педагогіка; спеціальності: 014.03–Середня освіта (історія). Освітньої програми: «Історія (мова навчання фахових дисциплін – угорська)»

Розробники: Ковач Е. Г. ст. викладач кафедри історії Угорщини та європейської інтеграції.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри Історії Угорщини та європейської інтеграції протокол № 11 від «18» червня 2024 р.

Завідувач кафедри доц. Зубанич Л. Л.

Схвалено науково-методичною комісією Українсько-угорського навчально-наукового інституту протокол № 7 від «27» червня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії доц. Талабірчук О. Ю.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	4	5
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 3 - аудиторних – 44 - самотійної роботи студента – 46	8	9
	Лекції:	
	24	14
	Практичні (семінарські):	
	20	0
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	0	0
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	46	76

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс «Методика викладання історії в школі» надає студентам теоретичні знання, необхідні для кар'єри вчителя. На лекціях буде пояснюватися сутність та роль викладання історії в державній освіті. Остання рефлексія буде підкреслена оглядом історії педагогіки. Більш детально це буде розглянуто студентами під час індивідуальної роботи. Акцент буде зроблено на ознайомленні студентів з деталями уроку та процесом оцінювання знань. Після теорії відбудуться практичні заняття в рамках тренінгу. Використовуючи таксономію Блума, студенти 4-го курсу підготують проблемний лист із ключем для розв'язання. Наприкінці другого модульного періоду вони поглиблять своє розуміння таємниць підготовки плану-конспекту уроку.

Метою курсу є підготовка студентів-істориків до проходження педагогічної практики у другому півріччі навчального року. У цей період практикант ознайомиться з місцем приймаючої установи в системі народної освіти, матиме можливість уважно проаналізувати адміністративні завдання, покладені на вчителя, та позакласну діяльність вчителя історії.

Головними завданнями курсу «Методика викладання історії в школі» є: ознайомлення студентів університету з теоретичними основами, необхідними для роботи вчителя та викладача історії. Це включає в себе такі аспекти, як зміст навчання історії в школі, організація пізнавальної

діяльності, роль підручника з історії, процес аналізу історичних джерел, тип та структура уроку, методи оцінювання та професійна діяльність вчителя.

Відповідно до освітньої програми, вивчення даної дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, предметних знань, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК – 01 Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК – 02 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технології, вести здоровий спосіб життя.

ЗК – 03 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК – 04 Здатність працювати в команді.

ЗК – 05 Здатність спілкуватися державною і угорською мовами як усно, так і письмово.

ЗК – 08 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК – 09 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК – 01 Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

ФК – 06 Здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їхньої культури.

ПК – 02 Здатність орієнтуватися в історичному часі, застосовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу, доцільно використовувати категоріально-понятійний апарат і хронологію історичної науки.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти програмних результатів навчання відповідно до стандарту вищої освіти зі спеціальності **014 Середня освіта та освітньої програми «014.03 – Середня освіта. Історія»:**

- **знати:**
- між предметні зв'язки методики викладання із іншими дисциплінами;
- форми організації навчання;
- специфіку застосування новітніх освітніх технологій у школі;
- особливості організаторської, координаційної та управлінської діяльності у навчального закладу;
- психологічні особистісні якості педагога, професійні вимоги до нього.
- **вміти:**
- застосування методів, прийомів організації навчально-пізнавальної діяльності учнів (бесіди, діалогу, дискусії, сюжетно-рольової гри, роботи в групах тощо);
- планування структури, змісту, процесу організації лекції, практично-семінарського заняття;
- добирати оптимальні форми та методи педагогічної діяльності;
- застосовувати сучасні освітні технології;
- здійснювати саморозвиток, самоосвіту, самовиховання, самоорганізацію.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Методика викладання історії в школі» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК.04 Вікова та педагогічна психологія

ОК.05 Педагогіка та основи педагогічної майстерності
ОК. 20 Історія освіти та педагогічної думки (стародавній світ та доба Середньовіччя)
ОК. 24 Історія освіти та педагогічної думки нового часу

4.ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми « Шкільний курс історії та методика його навчання в ЗЗСО», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знає історичні основні етапи розвитку предметної області.	ПРН – 01
Знає історичну термінологію й наукову періодизацію історичних процесів	ПРН – 13
Знає та розуміє основні концепції, теорії та етапи розвитку історичної науки	ПРН – 14
Уміє орієнтуватися в науковій періодизації, порівнювати історичні процеси вітчизняної та всесвітньої історії, виявляти тенденції міжнародних відносин, пов'язані з геополітичними чинниками.	ПРН – 21

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «*Методика викладання історії в школі*»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
- Знання основних етапів розвитку предметної області	ПРН – 01
- Знання історичної термінології й наукової періодизації історичних процесів	ПРН - 13
- Знає та розуміє основні концепції, теорії та етапи розвитку історичної науки	ПРН – 14
- Уміє орієнтуватися в науковій періодизації, порівнювати історичні процеси вітчизняної та всесвітньої історії, виявляти тенденції міжнародних відносин, пов'язані з геополітичними чинниками.	ПРН – 21

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

усне опитування, письмові практичні роботи, написання реферату, підсумкові контрольні роботи.

Результати діяльності студентів оцінюються за 100-бальною системою за такими формами контролю: поточний — виступ на практичному занятті (до 5 балів), виконання презентації, домашніх індивідуальних занять (до 40 балів: кожне індивідуальне завдання оцінюється до 5 балів; тематичний (за модулем) контроль (тестування) — до 50 балів.

Підсумковий контроль — виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми і практично засвоїли їх.

За результатами поточного контролю та виконання домашніх індивідуальних завдань студенти, які отримали від 90 до 100, балів можуть бути звільнені від підсумкового контролю та отримати оцінку "відмінно", від 80 до 90 балів — "добре", від 70 до 80 балів — "задовільно".

Заплановано дві модульні контрольні, захист реферату, заслуховування доповіді, перегляд презентації студента.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: Поточний контроль – це оцінювання знань студента під час семінарських занять, самостійної роботи та активності студента на занятті.

Поточний контроль рівня засвоєння навчального матеріалу дисципліни оцінюється за п'ятибальною шкалою. У кінці семестру виводиться середнє арифметичне усіх одержаних оцінок за відповіді та модуль. Одержаний результат переводиться у бали.

Якщо студент жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль 0 балів.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- Виступ з основного питання.
- Усна наукова доповідь.
- Доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ.
- Участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- Аналіз джерельної і монографічної літератури.
- Письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи тощо).

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи академічної групи. Позитивна оцінка поточної успішності студента за відсутності пропущених і невідпрацьованих семінарських занять, позитивні оцінки за модульні роботи є підставою допуску до підсумкової форми контролю – іспиту.

Форма модульного контролю: Модульний контроль (МК) проводиться два рази за семестр, відповідно до графіка навчального процесу.

Контрольні заходи модульного контролю з навчальної дисципліни проводяться під час семінарських занять в академічній групі відповідно до розкладу занять.

Контрольні заходи модульного контролю проводяться у комбінованій формі: у вигляді тестування та письмових контрольних робіт. Вид контрольного заходу та методика урахування складових модульного контролю при визначенні оцінки за МК розробляється викладачам і затверджується кафедрою.

До контрольного заходу відповідного модульного контролю студент допускається незалежно від результатів поточного контролю. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити індивідуальні завдання, реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Студент, який з поважної причини не зміг з'явитися на модульний контроль за дозволом декана може скласти пропущений модульний контроль з предмету.

Форма підсумкового семестрового контролю: студенти, які за результатами модульних контролів здобули з навчальної дисципліни не менше від встановленої мінімальної кількості балів, атестуються із виставленням їм державної семестрової оцінки («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») відповідно до шкали переведення. Студенти, які атестовані з оцінкою «незадовільно» зобов'язані скласти семестрові экзамени. Семестрові экзамени можуть також скласти студенти, які бажають покращити оцінку, отриману за результатами модульних контролів. Оцінювання знань на экзаменах здійснюється у 100-бальній шкалі.

Розподіл балів, які отримують здобувачі за поточний та модульний контроль

(Змістовий модуль 1.)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	CP	...	50	100
10	5	5	5	10	10	5	50			

T1, T2 ... – теми

CP – самостійна робота

(Змістовий модуль 2.)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	CP ...	...	50	100
10	5	5	5	10	10	5	50			

T1, T2 ... – теми

CP – самостійна робота

Оцінювання окремих видів навчальної роботи

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	10	10	10	10
Презентація	10	10	10	10
Реферат	1	30	1	30
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Виконання модульної контрольної роботи передбачає письмові відповіді на теоретичні питання, різних рівнів складності. За кожну правильну відповідь на 3 теоретичні завдання студент може отримати від 10 до 20 балів максимум. До модульної контрольної роботи допускаються студенти, як відвідали не менше 90 % аудиторних занять (або відпрацювали пропущені заняття на консультаціях) і отримали не менше 60 % від можливої кількості балів за поточну роботу.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Кількість балів	Оцінка за національною шкалою (іспит)	Критерії знань
A	90-100	відмінно	Студент міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення навчальних першоджерел та рекомендованої літератури,

			логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.
B	82-89	Добре	Студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, вільно володіє державною мовою; але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного завдання
C	74-81		
D	64-73	Задовільно	Студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у студента невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю.
E	60-63		
FX	35-59	Незадовільно	Студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.
F	0-34		

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Вступ до курсу «Методика викладання історії в школі»

Предмет і завдання курсу. Основна література.

Поняття „методика” в педагогічній науці. Задачі і функції методики навчання історії. Основні фактори процесу шкільної історичної освіти. Зв'язок методики навчання історії з іншими науками. Методи наукового дослідження шкільного навчання історії.

Критичне засвоєння досвіду зарубіжної та вітчизняної методики.

Тема 2. Розвиток методики навчання історії

Становлення і розвиток світової і вітчизняної педагогічної думки з найдавніших часів до XIX століття. Освіта і виховання в античному світі. Розвиток педагогічних знань у середні віки та епоху Відродження.

Становлення і розвиток світової і вітчизняної педагогічної думки з найдавніших часів до XIX століття. Зміст джерел історичних знань XVI–XIX ст. Розвиток освіти в 70-90-х рр. XIX ст. Колегія Павла Галагана (Друга чоловіча гімназія). Національний технічний університет. «Київський політехнічний інститут». Державний університет «Львівська політехніка».

Розвиток вітчизняної школи та педагогічної думки впродовж другої половини XVIII–XIX століть. Мета навчання історії в школі у XIX – поч. XX ст. Способи і засоби навчання історії у XVIII – XIX ст. Способи і засоби навчання історії в школах України у XX ст.

Світова та вітчизняна школа і педагогіка XX - початку XXI століття

Тема 3. Зміст шкільної історичної освіти

Пріоритетними напрямками сучасної державної політики в Україні. Концептуально-теоретичні проблеми шкільної історичної освіти України XXI ст.

Основні компоненти змісту шкільної історичної освіти. Історичні факти і їх класифікація. Теоретичний матеріал в історичних курсах. Емпіричний і теоретичний рівні засвоєння учнями навчального історичного матеріалу. Співвідношення фактів і теорії в курсах основної школи.

Світовими тенденціями сучасного етапу розвитку загальної середньої освіти. Основоположними принципами освіти XXI століття. основні напрями розвитку змісту сучасної шкільної освіти. «Інформаційно-знаннева» парадигма освіти. Основні напрямки розвитку наук: їхня інтеграція, системність тощо, тобто оновлення під впливом науково-технічного прогресу, - відбиваються на характері знань, які опановують учні.

Тема 4. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти

Освітня галузь “Мови і літератури”. Освітня галузь “Суспільствознавство”. Історичний компонент. Суспільствознавчий компонент. Освітня галузь “Мистецтво”. Освітня галузь “Математика”. Основна школа. Старша школа. Освітня галузь “Природознавство”. Освітня галузь “Технології”. Освітня галузь “Здоров’я і фізична культура”.

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів. Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа).

Програми загальноосвітніх навчальних закладів. Історія України. Всесвітня історія. 5-11 класи. Методика викладання історії як галузь педагогічної науки. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи. Історія України. Всесвітня історія. Основи правознавства. Історія: Україна і світ. 10–11 класи. **НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА** для загальноосвітніх навчальних закладів.

Тема 5. Пізнавальні вміння як компонент змісту шкільної історичної освіти

Поняття про вміння в методиці навчання історії. Види пізнавальних умінь, що формуються у шкільних курсах історії. Методика формування пізнавальних умінь.

Психолого-педагогічна характеристика пізнавальних можливостей учнів у навчанні Проблема вивчення пізнавальних можливостей школярів у методиці навчання історії. Пізнавальні процеси у навчанні історії. Особливості пізнавального інтересу учнів до історії.

Проблема диференційованого підходу до учнів у навчанні історії. Пізнавальні вміння як компонент змісту шкільної історичної освіти.

Пізнавальні вміння як компонент змісту шкільної історичної освіти. Психолого-педагогічна характеристика пізнавальних можливостей учнів у навчанні. Діагностика пізнавальних можливостей учнів у навчанні історії

Змістовий модуль 2.

Методи навчання та форми організації навчально-виховного процесу з історії в школі

Тема 6. Методи, прийоми та засоби навчання історії

Систематизація методів, що використовуються в навчанні історії. Методи навчання історії. Класифікація методів. Методи з домінуванням вчителя (оповідь, опис, характеристика, пояснення, пояснення проблеми). Спільні методи вчителя і учнів (обговорення, порівняння, моделювання, проблематизація). Методи з домінуванням учнів (учнівський звіт, домашнє завдання).

Методи організації навчання. Традиційна організація навчання. Фронтальна класна робота. Самостійна робота. Групова робота. Порівняння традиційного та кооперативного (співпраця) навчання. Інтердисциплінарний підхід кооперативного навчання. Порівняння традиційного та кооперативного навчання. Методи кооперативного навчання.

Навчання за допомогою різних типів навчальних текстів. Класифікація текстів та особливості використання підручника на уроці історії. Методика роботи з історичним документом. Художня та науково-популярна література у навчанні історії. Проблема інтерпретації навчальних текстів на уроках історії.

Методи роботи з наочним матеріалом; історичними джерелами і документами. Поняття наочного навчання. Класифікація наочності. Методика роботи з речовими пам'ятками й образною наочністю. Методика роботи з умовно-графічною наочністю.

Кабінет історії в школі: обладнання та організація роботи. Особливості організації вивчення історичного матеріалу у позанавчальний час.

Тема 7. Шкільний підручник в системі навчання

Актуальні проблеми шкільного підручника з історії. Як використати на уроці методичні можливості підручника. Наводить основні характеристики підручника, які є напрацюванням європейських експертів і вчителів.

Підручник повинен: відповідати мінімуму змісту за державним стандартом; бути частиною навчально-методичного комплексу разом з іншими посібниками; забезпечувати методологічну і педагогічну наступність з іншими підручниками за вертикаллю та горизонталлю.

Сучасний підручник має бути орієнтований на: демократичні цінності та пріоритети громадянського суспільства; розгляд історичних подій у загальнонаціональному, загальноєвропейському та світовому контекстах; діалогову форму спілкування автора з читачами.

Тема 8. Урок історії

Урок історії як елемент і основна форма навчання і виховання школярів. Взаємозв'язок уроку, теми і курсу історії. Традиційні структурних елементи уроку історії. Залежність

структурних елементів уроку від його утримання, основної дидактичної задачі, цілей і типу уроку. Проблема правильного дозування історичного матеріалу, форм і методів роботи, використовуваних на уроці. Основні вимоги запропоновані до уроку історії.

Урок як цілісна система. Урок – це організаційна одиниця навчального процесу у досягненні завершеної, але часткової мети навчання. Перевага уроку як форми організації. Типологія й структура уроку. Вимоги до сучасного уроку.

Типи уроків історії. Класифікації уроків історії по ланках процесу навчання. Гідності і хиби такої класифікації. Типологія уроків історії по А. А. Вагіну для молодших, середніх і старших класів. Ідея інтенсифікації самостійної роботи учнів у класифікації уроків історії, запропонованої академіком М. В. Нечкіной. Сучасні підходи українських методистів до проблеми класифікації типів уроків історії.

Структурні елементи уроку історії. Місце і призначення кожного структурного елемента уроку. Логічний взаємозв'язок всіх елементів структури уроку історії. Призначення й утримання “організаційного моменту” уроку. Цілі і задачі опитування. Основні правила проведення опитування. Дискусія як один з ефективних засобів активізації розумової діяльності учнів. Основні правила оцінки відповіді учнів. Основні методи викладу нового матеріалу. Домашнє завдання.

Тема 9. Способи перевірки та оцінювання результатів навчання історії

Функції форми перевірки результатів навчання історії. Сучасні підходи до оцінювання рівня навчальних досягнень школярів на уроках історії. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів. Застосування засобів «*Microsoft (Word, Excel)*» для організації та контролю знань учнів.

Методи обміну інформацією та оцінювання на уроці історії. Перевірка в парі. Метод «оцінка групою». Метод «обмін завданнями». Метод «карта похвали» як метод оцінювання. Метод «карта заохочення» як метод оцінювання.

Тема 10. Вчитель історії

Особистість вчителя історії. Фахова майстерність, ерудиція, культура й ідейна переконаність вчителя історії. Взаємодія і вплив особистості вчителя історії на навчання і виховання учнів.

Види діяльності вчителя історії в школі. Основні етапи підготовки вчителя історії до уроку. Самооцінка і аналіз педагогічної діяльності вчителя. Творчий характер проведення уроку історії. Культура мовлення вчителя історії.

Тема 11. Методи активізації навчального процесу: сучасні тренди

Порівняння традиційного та кооперативного (співпраця) навчання. Інтердисциплінарний підхід кооперативного навчання.

Методи кооперативного навчання. Підготовка до уроку. Круглий стіл. Методи обробки навчального матеріалу (груповий мозаїка). Перевірка розуміння. Методи практики. Методи обміну інформацією та оцінювання.

Аудіо- та відеозасоби навчання історії. Комп'ютер на уроці історії. Гра на уроці історії.

Інтерактивні технології навчання. Структура інтерактивного уроку історії. Роль ІКТ у формуванні професійної компетентності учасників освітнього процесу.

Методи активізації навчання у ЗВО: сучасні тренди. Дидактичні ігри як засіб активізації навчання фізики в основній школі.

Змішане навчання у закладах освіти: тенденції та виклики сьогодення. Змішане навчання. Принципи змішаного навчання. Подкаст. Водкаст. Пре-водкастінг. Перевернутий клас.

Дистанційне навчання: сучасний погляд на переваги та проблеми. Організація платформами дистанційного навчання за допомогою сервісів «*Microsoft Office 365 Education*».

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання (денна, заочна)					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
7-й семестр						
Модуль 1						
Змістовий модуль 1.						
Тема 1. Методика викладання історії як галузь педагогічної науки	7/7	2/2				5/5
Тема 2. Розвиток методики навчання історії	8/7	2/0	2/0			4/5
Тема 3. Зміст шкільної історичної освіти	8/11	2/0	2			4/9
Разом за змістовий модуль 1	23/25	6/2	4			13/19
Змістовий модуль 2.						
Тема 4. Пізнавальні вміння як компонент змісту шкільної історичної освіти	7/7	2/2	2/0			3/5
Тема 5. Шкільний підручник в системі навчання	7/7	2/2	2			3/5
Тема 6. Навчання за допомогою різних типів навчальних текстів	9/9	2/0				7/9
Разом за змістовий модуль 2	23/23	6/4	4/0			13/19
Разом за модуль	46/48	12 /6	8/0			28/38
Модуль 2						
Змістовий модуль 1. Урок історії						
Тема 7. Урок історії	7/7	2/2	2			3/5
Тема 8. Типи уроків історії	9/7	2/2	2			5/5
Тема 9. Структурні елементи уроку історії	6/11	2/2	2			2/9
Разом за змістовий модуль 1	22/21	6/6	6			10/19
Змістовий модуль 2.						
Тема 10. Методи активізації навчального процесу: сучасні тренди	7/5	2/0	2			3/5
Тема 11. Способи перевірки та оцінювання результатів навчання історії	9/5	2/0	2			5/5
Тема 12. Вчитель історії	6/11	2/2				4/9
Разом за змістовий модуль 2	22/21	6/2	4			12/19
Разом за модуль	44/42	14 /8	10			28/38
Разом	90/90	26 /14	18/0			46/76

5.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Розвиток методики навчання історії	2	
2	Зміст шкільної історичної освіти	2	
3	Пізнавальні вміння як компонент змісту шкільної історичної освіти	2	
4	Психолого-педагогічна характеристика пізнавальних можливостей учнів у навчанні	2	
5	Урок історії	2	
6	Типи уроків історії	2	
7	Структурні елементи уроку історії	2	
8	Використання сучасних методика викладання історії в школі	2	
9	Способи перевірки та оцінювання результатів навчання історії	2	
Разом		18	0

5.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Методика викладання історії як галузь педагогічної науки	5	5
2	Розвиток методики навчання історії	4	5
3	Зміст шкільної історичної освіти	4	9
4	Пізнавальні вміння як компонент змісту шкільної історичної освіти	3	5
5	Психолого-педагогічна характеристика пізнавальних можливостей учнів у навчанні	3	9
6	Пізнавальні вміння як компонент змісту шкільної історичної освіти	7	9
7	Урок історії	3	5
8	Типи уроків історії	5	5

№ з/п	Назва теми		
9	Структурні елементи уроку історії	2	9
10	Використання сучасних методика викладання історії в школі	3	5
11	Способи перевірки та оцінювання результатів навчання історії	5	5
12	Вчитель історії	4	9
	Разом	46	76

6.5. Перелік питань для підсумкового контролю

1. Предмет і завдання курсу. Основна література.
2. Поняття „методика” в педагогічній науці.
3. Задачі і функції методики навчання історії.
4. Основні фактори процесу шкільної історичної освіти.
5. Зв'язок методики навчання історії з іншими науками.
6. Методи наукового дослідження шкільного навчання історії.
7. Критичне засвоєння досвіду зарубіжної та вітчизняної методики.
8. Становлення і розвиток світової і вітчизняної педагогічної думки з найдавніших часів до XIX століття.
9. Освіта і виховання в античному світі.
10. Розвиток педагогічних знань у середні віки та епоху Відродження.
11. Становлення і розвиток світової і вітчизняної педагогічної думки з найдавніших часів до XIX століття.
12. Розвиток вітчизняної школи та педагогічної думки впродовж другої половини XVIII-XIX століть.
13. Мета навчання історії в школі у XIX – поч. XX ст.
14. Способи і засоби навчання історії у XVIII – XIX ст.
15. Способи і засоби навчання історії в школах України у XX ст.
16. Світова та вітчизняна школа і педагогіка XX - початку XXI століття
17. Пріоритетними напрямками сучасної державної політики в Україні.
18. Концептуально-теоретичні проблеми шкільної історичної освіти України XXI ст.
19. Основні компоненти змісту шкільної історичної освіти.
20. Історичні факти і їх класифікація.
21. Теоретичний матеріал в історичних курсах.
22. Емпіричний і теоретичний рівні засвоєння учнями навчального історичного матеріалу. Співвідношення фактів і теорії в курсах основної школи.
23. Світовими тенденціями сучасного етапу розвитку загальної середньої освіти. Основоположними принципами освіти XXI століття.
24. Основні напрями розвитку змісту сучасної шкільної освіти.
25. «Інформаційно-знаннева» парадигма освіти.
26. Освітня галузь “Мови і літератури”.
27. Освітня галузь “Суспільствознавство”.
28. Історичний компонент. Суспільствознавчий компонент.
29. Освітня галузь “Мистецтво”.

30. Освітня галузь “Математика”.
31. Основна школа. Старша школа.
32. Освітня галузь “Природознавство”.
33. Освітня галузь “Технології”.
34. Освітня галузь “Здоров’я і фізична культура”.
35. Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів. Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа).
36. Програми загальноосвітніх навчальних закладів. Історія України.
37. Всесвітня історія. 5-11 класи.
38. Методика викладання історії як галузь педагогічної науки. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи.
39. Історія України. Всесвітня історія.
40. Основи правознавства. Історія: Україна і світ. 10–11 класи.
41. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів.
42. Поняття про вміння в методиці навчання історії.
43. Види пізнавальних умінь, що формуються ушкільних курсах історії.
44. Методика формування пізнавальних умінь.
45. Психолого-педагогічна характеристика пізнавальних можливостей учнів у навчанні.
46. Особливості пізнавального інтересу учнів до історії.
47. Проблема диференційованого підходу до учнів у навчанні історії.
48. Пізнавальні вміння як компонент змісту шкільної історичної освіти.
49. Пізнавальні вміння як компонент змісту шкільної історичної освіти.
50. Психолого- педагогічна характеристика пізнавальних можливостей учнів у навчанні. Діагностика пізнавальних можливостей учнів у навчанні історії
51. Систематизація методів, що використовуються в навчанні історії.
52. Методи навчання історії.
53. Класифікація методів.
54. Методи з домінуванням вчителя (оповідь, опис, характеристика, пояснення, пояснення проблеми).
55. Спільні методи вчителя і учнів (обговорення, порівняння, моделювання, проблематизація).
56. Методи з домінуванням учнів (учнівський звіт, домашнє завдання).
57. Методи організації навчання.
58. Традиційна організація навчання.
59. Фронтальна класна робота.
60. Самостійна робота.
61. Групова робота.
62. Порівняння традиційного та кооперативного (співпраця) навчання.
63. Інтердисциплінарний підхід кооперативного навчання.
64. Порівняння традиційного та кооперативного навчання.
65. Методи кооперативного навчання.
66. Навчання за допомогою різних типів навчальних текстів.
67. Класифікація текстів та особливості використання підручника на уроці історії.
68. Методика роботи з історичним документом.
69. Художня та науково-популярна література у навчанні історії.
70. Проблема інтерпретації навчальних текстів на уроках історії.
71. Методи роботи з наочним матеріалом; історичними джерелами і документами.
72. Поняття наочного навчання.
73. Класифікація наочності.
74. Методика роботи з речовими пам’ятками й образною наочністю.

75. Методика роботи з умовно-графічною наочністю.
76. Кабінет історії в школі: обладнання та організація роботи.
77. Особливості організації вивчення історичного матеріалу у позанавчальний час.
78. Актуальні проблеми шкільного підручника з історії.
79. Як використати на уроці методичні можливості підручника.
80. Урок історії як елемент і основна форма навчання і виховання школярів.
81. Взаємозв'язок уроку, теми і курсу історії.
82. Традиційні структурних елементи уроку історії.
83. Залежність структурних елементів уроку від його утримання, основної дидактичної задачі, цілей і типу уроку.
84. Проблема правильного дозування історичного матеріалу, форм і методів роботи, використовуваних на уроці.
85. Основні вимоги запропоновані до уроку історії.
86. Урок як цілісна система.
87. Типологія й структура уроку.
88. Вимоги до сучасного уроку.
89. Типи уроків історії.
90. Класифікації уроків історії по ланках процесу навчання.
91. Гідності і хибби такої класифікації.
92. Типологія уроків історії по А. А. Вагіну для молодших, середніх і старших класів.
93. Ідея інтенсифікації самостійної роботи учнів у класифікації уроків історії, запропонованої академіком М. В. Нечкіной.
94. Сучасні підходи українських методистів до проблеми класифікації типів уроків історії.
95. Структурні елементи уроку історії.
96. Місце і призначення кожного структурного елемента уроку.
97. Логічний взаємозв'язок всіх елементів структури уроку історії.
98. Призначення й утримання "організаційного моменту" уроку.
99. Цілі і задачі опитування.
100. Основні правила проведення опитування.
101. Дискусія як один з ефективних засобів активізації розумової діяльності учнів.
102. Основні правила оцінки відповіді учнів.
103. Основні методи викладу нового матеріалу.
104. Домашнє завдання.
105. Функції форми перевірки результатів навчання історії.
106. Сучасні підходи до оцінювання рівня навчальних досягнень школярів на уроках історії. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів.
107. Застосування засобів «*Microsoft (Word, Excel)*» для організації та контролю знань учнів.
108. Методи обміну інформацією та оцінювання на уроці історії.
109. Перевірка в парі.
110. Метод «оцінка групою».
111. Метод «обмін завданнями».
112. Метод «карта похвали» як метод оцінювання.
113. Метод «карта заохочення» як метод оцінювання.
114. Особистість вчителя історії.
115. Фахова майстерність, ерудиція, культура й ідейна переконаність вчителя історії.
116. Взаємодія і вплив особистості вчителя історії на навчання і виховання учнів.
117. Види діяльності вчителя історії в школі.
118. Основні етапи підготовки вчителя історії до уроку.
119. Самооцінка і аналіз педагогічної діяльності вчителя.
120. Творчий характер проведення уроку історії.
121. Культура мовлення вчителя історії.
122. Порівняння традиційного та кооперативного (співпраця) навчання.

123. Інтердисциплінарний підхід кооперативного навчання.
124. Методи кооперативного навчання.
125. Підготовка до уроку. Круглий стіл.
126. Методи обробки навчального матеріалу (груповий мозаїка).
127. Перевірка розуміння. Методи практики.
128. Методи обміну інформацією та оцінювання.
129. Аудіо- та відеозасоби навчання історії.
130. Комп'ютер на уроці історії.
131. Гра на уроці історії.
132. Інтерактивні технології навчання.
133. Структура інтерактивного уроку історії.
134. Роль ІКТ у формуванні професійної компетентності учасників освітнього процесу.
135. Методи активізації навчання у ЗВО: сучасні тренди.
136. Дидактичні ігри як засіб активізації навчання фізики в основній школі.
137. Змішане навчання у закладах освіти: тенденції та виклики сьогодення.
138. Принципи змішаного навчання.
139. Подкаст.
140. Водкаст.
141. Пре-водкастинг.
142. Перевернутий клас.
143. Дистанційне навчання: сучасний погляд на переваги та проблеми.
144. Організація платформами дистанційного навчання за допомогою сервісів «*Microsoft Office 365 Education*».

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА (за потребою)

Обладнання: комп'ютерний клас.

Програмне забезпечення: інформаційні технології та засоби електронного навчання (Microsoft Office; система електронного навчання Moodle); електронна пошта (<http://gmail.com> і ін.) на базі глобальних інформаційно-комунікаційних порталів, внутрішня корпоративна електронна пошта УжНУ; особистий кабінет викладача на основі відкритих медіа ресурсів корпорації Google. У разі дистанційного навчання – інтернет (Google Meet, Moodle).

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Закон України «Про освіту» № 2145-VIII від 05.09.2017. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Ковач Е. Г. Методика викладання історії: метод. посіб. – Ужгород: 2017. – 98 с.
4. Комаров В. О. Методика навчання історії в школі. – 2003. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/4713/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B2%20%D0%92.%20%D0%9E.%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%97%20%D1%96%20%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D1%96.pdf>
5. Косенко Ю. М. Становлення та розвиток спеціальної методики навчання історії (друга половина XIX-початок XXI століть). – 2016. – [Електронний ресурс] // Режим доступу:

https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/4185/1/kosenko_%d0%9c%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%84%d1%96%d1%8f.pdf

6. М. В. Левківський, О. А. Дубасенюк. Історія педагогіки. – Житомир: Житомирський державний педагогічний університет, 1999. – 336 с.
7. Мороз П. В. Дослідницька діяльність учнів в процесі навчання історії України. – 2012. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/19596103.pdf>
8. Н. П. Волкова. Педагогіка. Нвчальний посібник. Київ: Акдемвида, 2007. – 618 с.
9. Пометун О. І., Гупан Н. М., Власов В. С. Компетентісно орієнтована методика навчання історії в основній школі. – 2018. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:FAyIN72sBG0J:scholar.google.com/+D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0+%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F+%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%97&hl=ru&as_sdt=0,5
10. Пометун О. І., Фрейман Г. О. Методика навчання історії в школі. – 2006.
11. Яковенко Г.Г. Методика навчання історії: навчально-методичний посібник / Г.Г. Яковенко. – Харків: Видавництво ХНАДУ, 2017. – 324 с.
12. Яремчук В. Д. Історія політичних і правових вчень: схеми, дефініції, джерела та персоналії : навч. посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 380 с. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4976/3/%D0%AF%D1%80%D0%B5%D0%BC%D1%87%D1%83%D0%BA%20%D0%92.%D0%94.--%20%D0%86%D0%9F%D0%9F%D0%92%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA--%D0%92%D0%95%D0%A0%D0%A1%D0%A2%D0%9A%D0%90.pdf>

Допоміжна література

1. Баландюк Р. Г. Економічна складова як компонент змісту навчальних програм з історії України для учнів 8-9 класів загальноосвітньої школи //Педагогіка та психологія. – 2015. – №. 49. – С. 44-55. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:RbxLXScKneAJ:scholar.google.com/+%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%BE%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8+%D0%B7%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%82%D1%83+%D1%88%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%97+%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%BE%D1%97+%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8.+&hl=ru&as_sdt=0,5
2. Барановська О. В. Шкільний підручник в умовах нового освітнього середовища //Проблеми сучасного підручника. – 2018. – №. 21. – С. 20-30. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:M1eodp_2W_sJ:scholar.google.com/+D0%A8%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9+%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA+%&hl=ru&as_sdt=0,5
3. Бондарук І. Методика розвитку критичного мислення учнів у процесі навчання всесвітньої історії //Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. – 2011. – №. 39 (2). – С. 88-94. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:gN6rm1wdfUIJ:scholar.google.com/+%D0%BF%D1%80%D0%BE+%D0%B2%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%8F+%D0%B2+%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%86%D1%96+%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F+%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%97&hl=ru&as_sdt=0,5
4. Боровець І. Стратегії змісту шкільної історичної освіти у європейському союзі //Проблеми дидактики історії. – 2014. – №. 5. – С. 138-149. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:tYEaBLClNh4J:scholar.google.com/+%D0>

<https://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/4656/1/%D0%A4%D0%BE%D1%80%D0%BC%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%83%20%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D1%8F%D1%80%D1%96%D0%B2%20%D0%BF%D0%BE%D1%82%D1%80%D0%B5%D0%B1%D0%B8%20%D0%B2%20%D1%81%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D1%96.pdf>

5. Буряк В. К. Формування у школярів потреби в самоосвіті. – 2000. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/4656/1/%D0%A4%D0%BE%D1%80%D0%BC%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%83%20%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D1%8F%D1%80%D1%96%D0%B2%20%D0%BF%D0%BE%D1%82%D1%80%D0%B5%D0%B1%D0%B8%20%D0%B2%20%D1%81%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D1%96.pdf>
6. Буряк В. К., Бугрій О. В. Формування в учнів узагальнених пізнавальних умінь. – 1993. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/4715/1/%D0%A4%D0%BE%D1%80%D0%BC%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B2%20%D1%83%D1%87%D0%BD%D1%96%D0%B2.pdf>
7. Ваколя З. М., Кухта М. І. Регіональна періодика про моральне виховання учнівської молоді: історико-педагогічний аспект. – 2022. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/48822/2/8-11.pdf>
8. Власов В. С. Роль підручника у формуванні вмінь працювати з історичним джерелом // Історія в школах України. – 2009. – Т. 6. – С. 3-9. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.histlab.edukit.kiev.ua/Files/downloads/is6-2009.pdf>
9. Гончаренко С. У. Методика як наука // Неперервна проф. освіта: теорія і практика. – 2001. – Т. 2. – №. 1. – С. 86-95. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/706565/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D1%8F%D0%BA%20%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%B0.pdf>
10. Демчак, Мар'яна Михайлівна, and Магдалина Василівна Опачко. Розвиток і становлення професійної педагогічної освіти на Закарпатті: етапи і чинники. – 2012. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/840/1/%D0%A0%D0%9E%D0%97%D0%92%D0%98%D0%A2%D0%9E%D0%9A%20%D0%86%20%D0%A1%D0%A2%D0%90%D0%9D%D0%9E%D0%92%D0%9B%D0%95%D0%9D%D0%9D%D0%AF%20%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%A4%D0%95%D0%A1%D0%86%D0%99%D0%9D%D0%9E%D0%87%20%D0%9F%D0%95%D0%94%D0%90%D0%93%D0%9E%D0%93%D0%86%D0%A7%D0%9D%D0%9E%D0%87%20%D0%9E%D0%A1%D0%92%D0%86%D0%A2%D0%98%20%D0%9D%D0%90%20%D0%97%D0%90%D0%9A%D0%90%D0%A0%D0%9F%D0%90%D0%A2%D0%A2%D0%86.pdf>
11. Дем'янюк О. Й. Висвітлення подій першої світової війни в підручниках «Історія України» для 10 класу. // Редакційна колегія. – 2021. – С. 67. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://etest.org.ua/images/2021/05/PSP/thesis_PSP_2021-1.pdf#page=67
12. Депчинська, Іветта Аттілівна, Магдалина Василівна Опачко. Розиток змісту гуманітарної освіти: аналіз поняття. – 2015. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/11398/1/%D0%A0%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BA%20%D0%B7%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%82%D1%83%20%D0%B3%D1%83%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8%20%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%20%D0%BF%D0%BE%D0%BD%D1%8F%D1%82%D1%82%D1%8F.pdf>

13. Дуднік Ю. С., Дудник Ю. С., Левчук Н. В. Формування пізнавальних інтересів молодших школярів. – 2018. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://library.vspu.net/jspui/bitstream/123456789/4177/1/%D0%9B%D0%B5%D0%B2%D1%87%D1%83%D0%BA%20%D0%94%D1%83%D0%B4%D0%BD%D1%96%D0%BA.pdf>
14. Желіба О. В. Урок історії: спроба відповіді на виклики сьогодення. – 2015. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/219/1/43624846.pdf>
15. Земцов І., Скрябіна Т. Критичне мислення як базовий компонент підготовки майбутніх учителів історії //Рідна школа. – 2010. – №. 1-2. – С. 21-24. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:DxUV9-btNBgJ:scholar.google.com/+%D0%9F%D1%96%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96+%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D1%81%D0%B8+%D1%83+%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%96+%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%97&hl=ru&as_sdt=0,5
16. Зякун А. І. Формування національної концепції шкільної історичної освіти в перше десятиліття незалежності України. – 2005. . – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/55065/5/Ziakun_Formuvannia_natsionalnoi_kontseptsii.pdf;jsessionid=452F29670524CFE23DBC2BD26C280F8B
17. Іванцова М. Відповідність шкільних підручників з історії України для 8 класу загальноосвітніх закладів України змісту зовнішнього незалежного оцінювання (на прикладі однієї теми) //Травневі студії: історія, політологія, міжнародні відносини. – 2021. – С. 307-310. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:09z_Ei_JjekJ:scholar.google.com/+%D0%A8%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9+%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA+8+%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%81+%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F+&hl=ru&as_sdt=0,5
18. Іващенко В. Ю., Куликов В. О. Викладання історії у школі: на шляху до толерантності. Контент-аналіз підручників з історії України //Методичний вісник історичного факультету Харківського національного університету імені ВН Каразіна. – 2012. – №. 10. – С. 73-85. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://history.karazin.ua/themes/history/resources/d154d6e6db201eba84ece0956e82316a.pdf#page=72>
19. Іващенко В. Ю., Куликов В. О. Контент-аналіз зображень у підручниках з історії України для старших класів. – 2012. . – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://history.karazin.ua/themes/history/resources/87a573dedd1285098a5d262d6d7a9138.pdf#page=104>
20. Ковчин Н. А. Дидактичні та психологічні аспекти розвитку пізнавальних можливостей школярів у процесі навчання географії //Educational Dimension. – 2013. – Т. 38. – С. 134-137. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:-ITGdaFolXIJ:scholar.google.com/++%D0%BF%D1%96%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D1%85+%D0%BC%D0%BE%D0%B6%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%B9+%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D1%8F%D1%80%D1%96%D0%B2+&hl=ru&as_sdt=0,5
21. Козубовська І. В., Постолюк М. І. Зарубіжний досвід впровадження нетрадиційних форм освіти. – 2018. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/20085/1/%D0%9A%D0%BE%D0%B7%D1%83%>

[D0%B1%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BB%D1%8E%D0%BA_%D0%A5%D0%B0%D1%80%D0%BA%D0%86%D0%B2%2018%20%D0%97%D0%90%D0%A0%D0%A3%D0%91%D0%86%D0%96%D0%9D%D0%98%D0%99%20%D0%94%D0%9E%D0%A1%D0%92%D0%86%D0%94%20%D0%92%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%92%D0%90%D0%94%D0%96%D0%95%D0%9D%D0%9D%D0%AF%20%D0%9D%D0%95%D0%A2%D0%A0%D0%90%D0%94%D0%98%D0%A6%D0%86%D0%99%D0%9D%D0%98%D0%A5%20%D0%A4%D0%9E%D0%A0%D0%9C%20%D0%A1%D0%92%D0%86%D0%A2%D0%98.pdf](#)

22. Козубовська І. В., Шикітка Г. М. До питання про взаємозв'язок адаптації і соціалізації особистості. – 2019. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/27672/1/%D0%94%D0%9E%20%D0%9F%D0%98%D0%A2%D0%90%D0%9D%D0%9D%D0%AF%20%D0%9F%D0%A0%D0%9E%20%D0%92%D0%97%D0%90%D0%84%D0%9C%D0%9E%D0%97%D0%92%E2%80%99%D0%AF%D0%97%D0%9E%D0%9A%20%D0%90%D0%94%D0%90%D0%9F%D0%A2%D0%90%D0%A6%D0%86%D0%87%20%D0%86%20%D0%A1%D0%9E%D0%A6%D0%86%D0%90%D0%9B%D0%86%D0%97%D0%90%D0%A6%D0%86%D0%87.pdf>
23. Комаров В. О. Шкільна історична освіта: шляхи перебудови. – 2001. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/4880/1/%D0%A8%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0.pdf>
24. Коровіна І. В. Зміст шкільної історичної освіти та його вплив на розвиток духовності дитини // Духовність особистості: методологія, теорія і практика. – 2012. – №. 3. – С. 86-92. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:zm8ShbvZKhsJ:scholar.google.com/+%D0%97%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%82+%D1%88%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%97+%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%BE%D1%97+%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8&hl=ru&as_sdt=0,5
25. Крачковська М. В. Об'ємно-просторова організація територій головних навчальних корпусів Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут” та Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича // Біоресурси і природокористування. – 2015. – Т. 7. – №. 5-6. – С. 37-44. . – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://journals.nubip.edu.ua/index.php/Bio/article/viewFile/6446/6339>
26. Курило Л. Ф. Еволюція педагогічного процесу в системі університетської освіти України (XIX–початку XX ст.) // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Історичні науки. – 2011. . – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:49ZM98QbC0EJ:scholar.google.com/+%D0%A1%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%B8+%D1%96+%D0%B7%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%B8+%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F+%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%97+%D1%83+XVIII+%E2%80%93+XIX+%D1%81%D1%82.+&hl=ru&as_sdt=0,5
27. Литньова Т. Періодизація історії розвитку змісту загальної середньої освіти (30-ті рр. XX ст.– початок XXI ст.) // Історико-педагогічний альманах. – 2010. – №. 2. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:iRl-X9we4ZQJ:scholar.google.com/+%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%97+%D0%B2+%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B0%D1%85+%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8+%D1%83+%D0%A5%D0%A5+%D1%81%D1%82.+&hl=ru&as_sdt=0,5

28. ЛОЗОВАН В. ЗМІСТ ШКІЛЬНОЇ ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ТА ЙОГО ВІДОБРАЖЕННЯ У ШКІЛЬНИХ ПІДРУЧНИКАХ З ІСТОРІЇ //Редакційна колегія. – 2021. – С. 226. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://mku.edu.ua/wp-content/uploads/2022/02/Orlykiana-2021.-Zbirnyk-tez.pdf#page=226>
29. Луніка О. В. Теоретичні питання організації пізнавальної діяльності учнів 7-8 класів з краєзнавчим матеріалом на уроках історії України. – 2012. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/4594/1/Lunika.pdf>
30. Люшин М. Понятійна система дослідження проблеми реалізації релігієзнавчої складової змісту всесвітньої історії на уроках у 6-7 класах загальноосвітніх шкіл //Нова педагогічна думка. – 2013. – №. 3. – С. 87-91. . – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:lsKx_VBedmYJ:scholar.google.com/+D0%94%D1%96%D0%B0%D0%B3%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0+%D0%BF%D1%96%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D1%85+%D0%BC%D0%BE%D0%B6%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%B9+%D1%83%D1%87%D0%BD%D1%96%D0%B2+%D1%83+%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%96+%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%97&hl=ru&as_sdt=0,5
31. Малієнко Ю. Б. Нові підходи до формування змісту підручника Історія середніх віків (7 клас) //Проблеми сучасного підручника. – 2015. – №. 15 (1). – С. 335-344. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:KZUIbjL01kIJ:scholar.google.com/+D0%A8%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9+%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA+7+%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%81+%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F+&hl=ru&as_sdt=0,5
32. Малієнко Ю. Інтегрування ключових компетентностей у зміст історичної освіти в ліцеї //Український педагогічний журнал. – 2018. – №. 4. – С. 91-98. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:c38CGcZsaskJ:scholar.google.com/+D0%97%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%82+%D1%88%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%97+%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%BE%D1%97+%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8&hl=ru&as_sdt=0,5
33. Мацейків Т. І. Концептуальні засади відбору та структурування оновленого змісту підручника Історія України для 9 класу //Теоретичні питання культури, освіти та виховання. – 2014. – №. 50. – С. 89-92. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:NGUwPIx8kcsJ:scholar.google.com/+D0%A8%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9+%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA+9+%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%81+%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F&hl=ru&as_sdt=0,5
34. Мацейків Т. І. Реалізація принципу виховуючого навчання в підручнику з історії України (9 клас) //Проблеми сучасного підручника. – 2014. – №. 14. – С. 408-416. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:RSdtewFMZIAJ:scholar.google.com/+D0%A8%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9+%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA+9+%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%81+%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F&hl=ru&as_sdt=0,5

35. Мінько Н. П., Смілик О. О. Важливість використання ТЗН на уроках креслення. – 2016. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://erpub.chnpu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/5557/1/%D0%92%D0%B0%D0%B6%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C%20%D0%B2%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%A2%D0%97%D0%9D%20%D0%BD%D0%B0%20%D1%83%D1%80%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D1%85%20%D0%BA%D1%80%D0%B5%D1%81%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf>
36. Могорита В. М. Писемне джерело як компонент шкільного підручника з історії України //Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки. – 2017. – №. 79 (1). – С. 35-39. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:2vkVwamuPeoJ:scholar.google.com/+D0%A8%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9+%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA+9+%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%81+%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F&hl=ru&as_sdt=0,5
37. Мороз П. В. Дослідницька діяльність учнів в процесі навчання історії України. – 2012. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/19596103.pdf>
38. Мороз П. В. З досвіду використання карт в шкільному підручнику «Всесвітня історія. Історія України, 6 клас». – 2021. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://lib.iitta.gov.ua/725950/1/%D0%9C%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B7%20%D0%9F.%20%D1%96%D0%B7%20sayt_psp_dopovidi.pdf-22.pdf
39. Мороз П. В. Методика розвитку в школярів вміння бачити проблеми (на матеріалі історії стародавнього світу) //Історія в школах України. – 2008. – Т. 11. – С. 15-20. . – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://lib.iitta.gov.ua/8459/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96_%D0%B7%D0%B0%D1%81%D0%B0%D0%B4%D0%B8_%D0%9C%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B7_2.pdf
40. Мороз П. В., Мороз І. В. Реалізація дослідницького підходу в шкільному підручнику історії (на прикладі підручника Всесвітня історія. Історія України для учнів 6 класу) //Проблеми сучасного підручника. – 2015. – №. 15 (2). – С. 53-66. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:X2nlIPpD_gJ:scholar.google.com/+D0%A8%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9+%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA+6+%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%81+%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F+&hl=ru&as_sdt=0,5
41. Моцак С. Інтеграція медіаосвіти в шкільний підручник з історії як фактор формування медіаграмотності учнів (на прикладі підручника «Всесвітня історія. Історія України (інтегрований курс)», для 6-го класу закладів загальної середньої освіти) //Проблеми сучасного підручника. – 2020. – №. 24. – С. 163-174. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:ixvGwlEf4h4J:scholar.google.com/+D0%A8%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9+%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA+6+%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%81+%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F+&hl=ru&as_sdt=0,5
42. Олексін Ю. Сучасні методичні підходи до диференціації навчання старшокласників історії //Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. – 2012. – №. 43 (1). – С. 115-122. – [Електронний ресурс] // Режим доступу:

https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:BqzWj6cxZ3wJ:scholar.google.com/+D0%94%D1%96%D0%B0%D0%B3%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0+%D0%BF%D1%96%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D1%85+%D0%BC%D0%BE%D0%B6%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%B9+%D1%83%D1%87%D0%BD%D1%96%D0%B2+%D1%83+%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%96+%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%97&hl=ru&as_sdt=0,5

43. Олексін Ю. Сучасні методичні підходи до диференціації навчання старшокласників історії //Сборник научных трудов SWorld. – 2013. – Т. 20. – №. 4. – С. 67-75. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://library.udpu.edu.ua/library_files/psuh_pedagog_probl_silsk_shkolu/43_1/visnuk_14.pdf
44. Олексін Ю. Сучасні методичні підходи до диференціації навчання старшокласників історії //Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. – 2012. – №. 43 (1). – С. 115-122. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:BqzWj6cxZ3wJ:scholar.google.com/+D0%94%D1%96%D0%B0%D0%B3%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0+%D0%BF%D1%96%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D1%85+%D0%BC%D0%BE%D0%B6%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%B9+%D1%83%D1%87%D0%BD%D1%96%D0%B2+%D1%83+%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%96+%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%97&hl=ru&as_sdt=0,5
45. Опачко, Магдалина Василівна. Системний та інтегративний підходи в освіті. – 2016. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/21502/1/%D0%A1%D0%B8%D1%81_i%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%80_%D0%BF-%D1%85%D0%BE%D0%B4%D0%B8.pdf
46. Пометун О. І., Гупан Н. М., Власов В. С. Компетентнісно орієнтована методика навчання історії в основній школі. – 2018. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:FAyLN72sBG0J:scholar.google.com/++%D0%BF%D1%80%D0%BE+%D0%B2%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%8F+%D0%B2+%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%86%D1%96+%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F+%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%97&hl=ru&as_sdt=0,5
47. Пометун О. Методика розвитку критичного мислення на уроках історії //Історія і суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання. – 2012. – Т. 1. – №. 3. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://odinec.ucoz.net/metod/pometun1.pdf>
48. Рак В. І. Організаційно-методичні аспекти використання аудіовізуальних засобів у навчальному процесі. – 2014. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/9681/1/16Rak.pdf>
49. Русакова Л. Художня освіта в Україні другої половини XIX–початку XX століття: історія та педагогічні пошуки //Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2014. – №. 9 (2). – С. 279-285. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:USUGC_OezhEJ:scholar.google.com/+%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%97+%D0%B2+%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B0%D1%85+%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8+%D1%83+%D0%A5%D0%A5+%D1%81%D1%82.+&hl=ru&as_sdt=0,5
50. Савлущинська Л. Г., Філь І. В. Формування пізнавальних інтересів молодших школярів //Наука і освіта. – 2013. – №. 6. – С. 176-178. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/4656/1/%D0%A4%D0%BE%D1%80%D0%BC%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%83%20%D1%88%D0%B>

[A%D0%BE%D0%BB%D1%8F%D1%80%D1%96%D0%B2%20%D0%BF%D0%BE%D1%82%D1%80%D0%B5%D0%B1%D0%B8%20%D0%B2%20%D1%81%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D1%96.pdf](#)

51. Савшак Т. Розвиток методики навчання історії в українських школах і гімназіях Галичини кінця XIX–поч. XX ст // Молодь і ринок. – 2012. – №. 7. – С. 148-152. . – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:rV8ER2Uc2gkJ:scholar.google.com/+%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%B0+%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F+%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%97+%D0%B2+%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D1%96+%D1%83+%D0%A5%D0%86%D0%A5+%E2%80%93+%D0%BF%D0%BE%D1%87.+%D0%A5%D0%A5+%D1%81%D1%82.+&hl=ru&as_sdt=0,5
52. Серова Г. В. Оновлення змісту шкільної історичної освіти в контексті євроінтеграції. – 2022. . – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:AQnZn70BB8QJ:scholar.google.com/+%D0%97%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%82+%D1%88%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%97+%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%BE%D1%97+%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8&hl=ru&as_sdt=0,5
53. Слободянюк Д. Висвітлення проблеми голодомору в шкільних підручниках історії // Травневі студії: історія, політологія, міжнародні відносини. – 2022. – С. 169-171. . – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:QGDJPGJdQUUJ:scholar.google.com/+%D0%A8%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9+%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA+10+++%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%81+%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F+&hl=ru&as_sdt=0,5
54. Смагін І. І. Еволюція методичних підходів до роботи з хронологією в процесі навчання історії // Український педагогічний журнал. – 2017. – №. 4. – С. 45-51. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:98QXuqzHpvJ:scholar.google.com/+%D0%BF%D1%80%D0%BE+%D0%B2%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%8F+%D0%B2+%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%86%D1%96+%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F+%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%97&hl=ru&as_sdt=0,5
55. Тарапон О., Молоткіна В., Потапенко Р. Уявлення про простір у шкільному курсі історії (на матеріалах підручників для 5 класу закладів Загальної середньої освіти). – 2023. . – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://ephseir.uhsp.edu.ua/bitstream/handle/8989898989/7173/%D0%A2%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%BD%20%D0%9E.%20%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%D1%80%2023.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
56. Терно С. Складові ефективного навчання або Що потрібно знати вчителю про пізнавальні процеси учня/Сергій Терно // Історія в школах України. – 2005. – №. 4. – С. 8-11. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/32295090/Skaldovi_efectyvnoho_navchannya-libre.pdf?1391499878=&response-content-disposition=inline%3B+filename%3D32295090.pdf&Expires=1700252985&Signature=bkDWLgQbkr-2NbhC0S~YJHj78cr4H1n5NIU3HOw~aSqdVC1KVoS~Oh1z44~Pkd5TKY0nqLbQauNb5Akryb6

[hadJmnlXKQQUXYH3DRs8bvV25L1OLZjiyEHUNNWWAQcXrPOJnNKh2DBNyL~JqeKOxHBfilh4m~kBfblZk5eJuQfgAEDRRo~5SYfs67Mav7OyxOpQCSd2LWjrNRuKkl2mVA8aJDTSTb1-f9TU2ne96c~YjaAiDu7K9b-ObIs8UnKdkVQHmRzWidsVSQGMXcaQgF2bolNPIWjBSduBs7uZgci3gMfnhG4Lt55gH-pGix21FNcsSiRfs24GSlyErEBTOSQ_ &Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA](http://hadJmnlXKQQUXYH3DRs8bvV25L1OLZjiyEHUNNWWAQcXrPOJnNKh2DBNyL~JqeKOxHBfilh4m~kBfblZk5eJuQfgAEDRRo~5SYfs67Mav7OyxOpQCSd2LWjrNRuKkl2mVA8aJDTSTb1-f9TU2ne96c~YjaAiDu7K9b-ObIs8UnKdkVQHmRzWidsVSQGMXcaQgF2bolNPIWjBSduBs7uZgci3gMfnhG4Lt55gH-pGix21FNcsSiRfs24GSlyErEBTOSQ_&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA)

57. Ткачук Т. А. Розвиток пізнавальної активності дітей дошкільного віку у спілкуванні з вихователем. – 2004. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:FP89THGJF2IJ:scholar.google.com/+%D0%9F%D1%96%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96+%D0%B2%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%8F+&hl=ru&as_sdt=0,5
58. Турянська О. Ф. Психолого-педагогічні й методичні засади визначення цілей історичної освіти // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2010. – №. 2. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:fm59X9KDHh0J:scholar.google.com/+%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%BE%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8+%D0%B7%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%82%D1%83+%D1%88%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%97+%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%BE%D1%97+%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8.+&hl=ru&as_sdt=0,5
59. Фазан В. Вивчення педагогіки у вищих навчальних духовних закладах України (поч. XIX–20-ті роки XX ст.) // Педагогічні науки. – 2011. – №. 1. – С. 158-165. . – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:egWTNdT_2d4J:scholar.google.com/+%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%B0+%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F+%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%97+%D0%B2+%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D1%96+%D1%83+%D0%A5%D0%86%D0%A5+%E2%80%93+%D0%BF%D0%BE%D1%87.+%D0%A5%D0%A5+%D1%81%D1%82.+&hl=r u&as_sdt=0,5
60. Царенко О. М. Педагогічні основи формування у майбутніх учителів умінь застосовувати ТЗН у навчально-виховному процесі. – 2000. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:EZVoiIXWVicJ:scholar.google.com/+%D0%B2%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%B2%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B8+%D0%A2%D0%97%D0%9D&hl=ru&as_sdt=0,5
61. Ціборовська-Римарович І. Видовий та джерелознавчий аналіз документів з історії книги та історії бібліотек в Україні XVI–першої чверті XIX ст // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. ВІ Вернадського. – 2012. – №. 34. – С. 259-279. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:2sAu8aBxHe0J:scholar.google.com/+%D0%97%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%82+%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BB+%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%85+%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%8C+XVI%E2%80%93XIX+%D1%81%D1%82&hl=ru&as_sdt=0,5
62. Чусова О. М., Ваколя З. М., Чейпеш І. В. Педагогічні основи дистанційного навчання. – 2021. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/51792/1/36.pdf>
63. Шевченко Л. Розвиток поняття «педагогічні технології» в педагогічній науці та практиці // Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems. – 2013. – №. 36. – С. 484-490. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://scholar.googleusercontent.com/scholar?q=cache:0fsxSUJzWDoJ:scholar.google.com/+%D0>

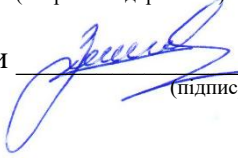
[%9F%D0%BE%D0%BD%D1%8F%D1%82%D1%82%D1%8F+%E2%80%9E%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0%E2%80%9D+%D0%B2+%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%96%D0%B9+%D0%BD%D0%B0%D1%83%D1%86%D1%96&hl=ru&as_sdt=0,5](https://www.ceeol.com)

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Central an Eastern European Online Library. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: [https://www.ceeol.com/](https://www.ceeol.com)
2. Institutional Repository of Poltava V- G- Korolenko National Pedagogical University. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/14407>
3. Prometheus – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://prometheus.org.ua/>
4. Ukraine Global Faculty. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://mooc4ua.online/platforms/5>
5. Ukraine is here. Preserving and celebrating Ukrainian arts and culture. – Details: <https://artsandculture.google.com/project/ukraine>
6. Zhytomyr State University Library. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/>
7. Електронний репозитарій ДВНЗ «УжНУ» – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://dspace.uzhnu.edu.ua:8080/jspui/>
8. Інститут Історії України. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://history.org.ua/uk>
9. Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/>
10. Український історичний журнал / Національна академія наук України, Інститут історії України НАН України, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. - ISSN 0130-5247. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://uhj.history.org.ua/uk/archive>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 2025 / 2026 н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № 11 від «20» червня 2025 р. Завідувач кафедри Ласлов ЗУБАНИЧ
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)